

سخن سردبیر

پژوهیدن در سیره اهل بیت علیهم‌السلام، گر چه مساله‌ای دینی و متعلق به همه مسلمانان است، اما برای ایرانیان که داعیه دار تشیع و تبعیت از آن بزرگوارانند، علی القاعده اهمیتی مضاعف دارد، از آن رو که تشیع بدون شناخت نوع زیست پیشوایان معنا نمی‌یابد، بنابراین مجله سیره پژوهی اهل بیت علیهم‌السلام؛ رویکرد تمدنی، با همین انگیزه شکل گرفت تا منش و کنش اهل بیت رسول خدا را به صورت روشمند و علمی بررسیده و با شعار پایه‌ای آن معرفت دینی به مثابه مذهب، نه مذهب به مثابه معرفت دینی، پیشکش جامعه ایرانی کند. این مجله تاکنون هشت شماره را با همین دغدغه منتشر کرده و برآن است تا در ادامه با نگاه دقیق‌تر و عمیق‌تری آن را دنبال کند. واقعیت آن است که زمانه / جامعه امروز ما، در ساحت علم و معرفت با مشکلات و پیچیدگی‌های بسیاری دست و پنجه نرم می‌کند و بیش از همه دو پدیده دردناک آن را فرا گرفته است؛ یکی قرار گرفتن علم و دانش‌ورزی در خدمت نام و نان است تا بدانجا که در ذهنیت بسیاری از افراد، علم با مدرک و آن هم با امکان کسب درآمد برابر دانسته شده و به نظر می‌رسد هیچ‌گاه چنین نگاه ابزاری به علم وجود نداشته، چنان که در هیچ جای دنیا هم نظیر آن را نمی‌توان یافت. اما پدیده دیگر، پیدا شدن رقیب‌های غیر علمی یا شبه علم برای آن است. البته این آفت در همیشه تاریخ وجود داشته، ولی هیچ‌گاه به مانند امروز برخوردار از امکانات رسانه‌ای نبوده است. در چنین دنیایی وظیفه اهل معرفت و جویندگان حقیقی دانش، بسیار سنگین است و بازار کالاهای آنان به سختی خریدار می‌یابد.

آن زمانی که طرح تأسیس مجله به عنوان یک فعالیت ضروری مورد توجه قرار گرفت و به منزله رکنی از یک ساختار بزرگ تحقیقاتی که نویسنده از دیر باز برای تکمیل آن بی‌تابانه می‌اندیشید؛ در نظر گرفته شد، تا به امروز فراز و فرودهای بسیاری را پشت سرگذارد، اما همچنان در کنار سه رکن دیگر، پژوهشکده تاریخ و سیره اهل بیت علیهم‌السلام با گروه‌های سه‌گانه،

همراه با چند کلان پروژه در قم؛ دانشنامه اهل بیت علیهم‌السلام با ابعاد گسترده‌ای که برای آن تعریف شده بود در همان پژوهشکده که هم اکنون با همت دسته‌ای از پژوهشگران دنبال می‌شود و پژوهشکده اسلام تمدنی در مشهد که با دغدغه‌های مشابهی ساماندهی شده بود تا نشان دهد اسلام حقیقی در مسیر زیست تمدنی پیش می‌رود، در پی مأموریتی بزرگ، یعنی شناساندن اسلامی با قرائت شیعی در پرتو سنت و سیره اهل بیت علیهم‌السلام است که به توفیق الهی در نگاهی کلان توانستند بخشی از دغدغه‌های تمدنی را معرفی کرده و ادبیاتی را شکل دهند، اما آن چه هم اکنون مایه آزار ذهنی است، فقر مطالعات و پژوهش‌های اصولی در این حوزه‌هاست، که سوگمندان روز به روز بیشتر خودنمایی می‌کند.

تردیدی نیست که دسته‌ای از مشکلات به نظام غلط اعتبار سنجی دانشوران در جامعه علمی برمی‌گردد؛ اندازه‌گیری توانایی علمی اساتید و دانش پژوهان با سنجه‌های صوری و کمی و اعتباربخشی‌های دهان پرکن و بی‌محتوا آفت بزرگی در مجامع علمی است که نیروهای توانمند را به جای تأمل و تفکر و نظریه‌پردازی، به سوی انباشت نوشته و افزایش صفحات/ حجیم‌سازی کشانده و به تعبیر روشن‌تر، اعتبار افراد از علم‌ورزی و اندیشه‌گری به نوشتن مقاله‌های بی‌ارزش و فایده‌کشیده شده‌است و این بلیه فساد انگیز، هر روز بیشتر دامن دانشیان را آلوده می‌سازد، بی‌آنکه فرجامی برای آن متصور باشد.

مجله سیره پژوهش اهل بیت علیهم‌السلام با رویکرد تمدنی، در عین حال خرسند است که در برهوت علم‌ورزی حاکم بر مجامع علمی، هم چنان پیش می‌رود، اما انتظار دارد صاحب قلمان نیک اندیش به یاری‌اش برخیزند و به دو مقصود در این وادی گام نهند؛ یکی به همان دلیل پیش گفته که برای مردم شیعه، باید از الگوهای مذهبی و حقایق معطوف به آنها سخن گفت، خصوصاً از حیث تمدنی که دنیای امروز بیش از هر زمانی به آن نیازمند است. دنیایی که در ستیز با یک دیگر، صحنه‌های ناگواری را به نمایش گذاشته و گویی تنها عده‌ای حق زندگی دارند؛ دیگران یا نباید باشند یا در خدمت آنان باید باشند. بی‌گمان تلاش برای نشان دادن امکان همزیستی مسالمت‌آمیز/تمدنی به عنوان مهم‌ترین آموزه اسلام شیعی، یک ضرورت است و دو دیگر، زدودن خلاف‌ها و خرافه‌ها و داده‌های ناصحیح از سیره است که موجب بدنمایی‌هایی شده‌است. این وظیفه، هم چون وظیفه اول خطیر، بلکه دارای اهمیت بیشتری است. وظیفه محققان متعهد است که پای در این عرصه نهاده و با درست اندیشی روشمند، تصویری قابل‌اتباعی از پیشوایان عرضه کنند و مسئولانه این تکلیف انسانی را به دوش بکشند.

در پایان باید اذعان کرد که مقاله‌هایی که تاکنون برای مجله ارسال شده و پس از طی مراحل ارزیابی و اصلاح، مورد پذیرش قرار گرفتند، تا حد بالایی مایه دلگرمی دست اندرکاران مجله بوده و است، ولی تا رسیدن به سطح مطلوب همچنان نیازمند یاری محققان و اساتید بزرگوار هستیم، هر چند آشکار است که ورود به این عرصه تخصصی برای همگان میسر نیست، اما امید می‌بریم هر چه بهتر و بیشتر از یافته‌های علمی و تراوش‌های قلمی پژوهشگران اندیشه‌گر بهره‌مند شویم.

سید علیرضا واسعی

سردبیر